

72. KINH AGGIVACCHAGOTTA

(*Aggivacchagotta Sutta*)¹

187. Như vậy tôi nghe.

Một thời, Thế Tôn ở Sāvatti (Xá-vệ), Jetavana (Kỳ-đà Lâm), tại tinh xá ông Anāthapiṇḍika (Cấp Cô Độc). Rồi du sĩ ngoại đạo Vacchagotta² đi đến chỗ Thế Tôn; sau khi đến, nói lên những lời chào đón hỏi thăm với Thế Tôn; sau khi nói lên những lời chào đón hỏi thăm thân hữu rồi ngồi xuống một bên. Sau khi ngồi xuống một bên, du sĩ ngoại đạo Vacchagotta bạch Thế Tôn:

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Thế giới là thường trú, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Thế giới là thường trú, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Thế giới là vô thường, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Thế giới là vô thường, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Thế giới là hữu biên, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Thế giới là hữu biên, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Thế giới là vô biên, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Thế giới là vô biên, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Sinh mạng và thân thể là một, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Sinh mạng và thân thể là một, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Sinh mạng và thân thể là khác, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

¹ Xem S. IV. 374. Tham chiếu: *Tap. 雜* (T.02. 0099.962. 0245b26); *Biệt Tap. 別雜* (T.02. 0100.196. 0444c29).

² S. III. 257; IV. 319 viết rằng du sĩ ngoại đạo Vacchagotta hỏi Tôn giả Moggallāna những câu hỏi này.

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Sinh mạng và thân thể là khác, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Nhu Lai có tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Nhu Lai có tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Nhu Lai không có tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Nhu Lai không có tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Nhu Lai có tồn tại và không tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Nhu Lai có tồn tại và không có tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

– Tôn giả Gotama, phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: “Nhu Lai không có tồn tại và không không tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng”?

– Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: “Nhu Lai không có tồn tại và không không tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.”

188. – Sao vậy, thưa Tôn giả Gotama? Khi được hỏi: “Phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: ‘Thế giới là thường trú, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng’?” Tôn giả Gotama đã trả lời: “Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: ‘Thế giới là thường trú, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.’” Sao vậy, thưa Tôn giả Gotama? Khi được hỏi: “Phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: ‘Thế giới là vô thường, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng’?” Tôn giả Gotama đã trả lời: “Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: ‘Thế giới là vô thường, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.’” Sao vậy, thưa Tôn giả Gotama? Khi được hỏi: “Phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: ‘Thế giới là hữu biên, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng’?” Tôn giả Gotama đã trả lời: “Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: ‘Thế giới là hữu biên, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.’” Sao vậy, thưa Tôn giả Gotama? Khi được hỏi: “Phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: ‘Thế giới là vô biên, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng’?” Tôn giả Gotama đã trả lời: “Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: ‘Thế giới là vô biên, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng.’”... (như trên). Sao vậy, thưa Tôn giả Gotama? Khi được hỏi: “Phải chăng Tôn giả Gotama có tri kiến như sau: ‘Nhu Lai không có tồn tại và không không tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy là chơn, ngoài ra là hư vọng’?” Tôn giả Gotama đã trả lời: “Nay Vaccha, Ta không có tri kiến như sau: ‘Nhu Lai không có tồn tại và không không tồn tại sau khi chết, chỉ như vậy

là chơn, ngoài ra là hư vọng.” Tôn giả Gotama thấy có sự nguy hại gì mà Ngài không chấp nhận hoàn toàn những tri kiến này như vậy?

189. – Nay Vaccha, nghĩ rằng: “Thế giới là thường trú”, như vậy là tà kiến,³ kiến trừ lâm, kiến hoang vu, kiến hý luận, kiến tranh chấp, kiến kiết phược, đi đôi với khổ, với tàn hại, với não hại, với nhiệt não, không hướng đến yếm ly, ly tham, đoạn diệt, an tịnh, thắng trí, giác ngộ, Niết-bàn. Nay Vaccha, nghĩ rằng: “Thế giới là vô thường”... “Thế giới là hữu biên”... “Thế giới là vô biên”... “Sinh mạng và thân thể là một”... “Sinh mạng và thân thể là khác”... “N hư Lai có tồn tại sau khi chết”... “N hư Lai không có tồn tại sau khi chết”... “N hư Lai có tồn tại và không có tồn tại sau khi chết”... Nay Vaccha, nghĩ rằng: “N hư Lai không có tồn tại và không không tồn tại sau khi chết”, như vậy là tà kiến, kiến trừ lâm, kiến hoang vu, kiến hý luận, kiến tranh chấp, kiến kiết phược, đi đôi với khổ, với tàn hại, với não hại, với nhiệt não, không hướng đến yếm ly, ly tham, đoạn diệt, an tịnh, thắng trí, giác ngộ, Niết-bàn. Nay Vaccha, Ta thấy có sự nguy hại này mà Ta không chấp nhận hoàn toàn những tri kiến như vậy.

– Nhưng Tôn giả Gotama có tà kiến nào không?

– Nay Vaccha, tà kiến đã được Như Lai đoạn trừ. Nhưng nay Vaccha, đây là điều Như Lai đã thấy: “Đây là sắc, đây là sắc tập, đây là sắc diệt; đây là thọ, đây là thọ tập, đây là thọ diệt; đây là tưởng, đây là tưởng tập, đây là tưởng diệt; đây là hành, đây là hành tập, đây là hành diệt; đây là thức, đây là thức tập, đây là thức diệt.” Do vậy Ta nói rằng, với sự đoạn trừ, ly tham, đoạn diệt, xả bỏ, vứt bỏ tất cả ảo tưởng (*maññita*),⁴ tất cả hôn mê (*mathita*), của tất cả ngã kiến, ngã sở kiến, mạn tùy miên mà Như Lai được giải thoát, không còn chấp thủ.

190. – Thưa Tôn giả Gotama, một Tỷ-kheo được Tâm giải thoát như vậy sanh khởi tại chỗ nào?

– Sanh khởi, nay Vaccha, không có áp dụng.

– Như vậy, Tôn giả Gotama, vị ấy không sanh khởi?

– Không sanh khởi, nay Vaccha, không có áp dụng.

– Như vậy, Tôn giả Gotama, vị ấy sanh khởi và không sanh khởi?

– Sanh khởi và không sanh khởi, nay Vaccha, không có áp dụng.

– Như vậy, Tôn giả Gotama, vị ấy không sanh khởi và không không sanh khởi?

– Không sanh khởi và không không sanh khởi, nay Vaccha, không có áp dụng.

– Khi được hỏi: “Tôn giả Gotama, vị Tỷ-kheo được Tâm giải thoát như vậy sanh khởi tại chỗ nào?” Tôn giả đáp: “Sanh khởi, nay Vaccha, không có áp dụng.” Khi được hỏi: “Như vậy, Tôn giả Gotama, vị ấy không sanh khởi?”

³ M. I. 8, 431.

⁴ MA. III. 198 và SA. II. 363 đề cập 3 là ái, tà kiến và mạn, trong khi Vbh. 390 đề cập 9.

Tôn giả đáp: “Không sanh khởi, này Vaccha, không có áp dụng.” Khi được hỏi: “Như vậy, Tôn giả Gotama, vị ấy sanh khởi và không sanh khởi?” Tôn giả đáp: “Sanh khởi và không sanh khởi, này Vaccha, không có áp dụng.” Khi được hỏi: “Như vậy, Tôn giả Gotama, vị ấy không sanh khởi và không không sanh khởi?” Tôn giả đáp: “Không sanh khởi và không không sanh khởi, này Vaccha, không có áp dụng.” Thừa Tôn giả Gotama, tôi trở thành vô tri về điểm này, tôi trở thành mê mờ về điểm này và một số tin tưởng tôi đã có đối với Tôn giả Gotama do các cuộc đàm thoại lúc trước đem lại, nay đã biến mất nơi tôi.

– Này Vaccha, thôi vừa rồi, vô tri của ông! Thôi vừa rồi, mê mờ [của ông]! Này Vaccha, sâu kín là pháp này, khó thấy, khó giác ngộ, an tịnh, thù thắng, không thể luận bàn, tế nhị, chỉ bậc Trí mới hiểu. Thật rất khó cho ông có thể hiểu được, khi ông thuộc tri kiến khác, kham nhẫn khác, lý tưởng khác, hành trì khác, Đạo sư khác.⁵

191. Và này Vaccha, nay Ta trở lại hỏi ông, hãy trả lời nếu ông kham nhẫn. Này Vaccha, ông nghĩ thế nào? Nếu một ngọn lửa cháy đỏ trước mặt ông, ông có biết: “Ngọn lửa này cháy đỏ trước mặt tôi”?

– Tôn giả Gotama, nếu một ngọn lửa cháy đỏ trước mặt tôi, tôi có biết: “Ngọn lửa này cháy đỏ trước mặt tôi.”

– Nhưng nếu, này Vaccha, có người hỏi ông như sau: “Ngọn lửa này cháy đỏ trước mặt ông, ngọn lửa này do duyên gì mà cháy đỏ?” Nếu được hỏi vậy, này Vaccha, ông trả lời như thế nào?

– Thừa Tôn giả Gotama, nếu có người hỏi tôi như sau: “Ngọn lửa này cháy đỏ trước mặt ông, ngọn lửa này do duyên gì mà cháy đỏ?” Nếu được hỏi vậy, thừa Tôn giả Gotama, tôi sẽ trả lời như sau: “Ngọn lửa cháy đỏ trước mặt tôi, ngọn lửa này cháy đỏ do duyên nhiên liệu (*upādāna*) cỏ và củi.”

– Này Vaccha, nếu ngọn lửa ấy bị tắt (*nibbāyeyya*) trước mặt ông, ông có biết: “Ngọn lửa này đã tắt trước mặt tôi”?

– Tôn giả Gotama, nếu ngọn lửa ấy được tắt trước mặt tôi, tôi sẽ biết: “Ngọn lửa này đã tắt trước mặt tôi.”

– Này Vaccha, nếu có người hỏi ông như sau: “Ngọn lửa này đã tắt trước mặt ông, ngọn lửa ấy từ đây đã đi về phương hướng nào, phương Đông, phương Tây, phương Bắc, hay phương Nam?” Được hỏi vậy, này Vaccha, ông trả lời thế nào?

– Không có thể áp dụng ở đây, Tôn giả Gotama. Vì rằng, này Tôn giả Gotama, ngọn lửa ấy đã cháy vì duyên nhiên liệu cỏ và củi. Khi cỏ và củi ấy hết và vì không có nhiên liệu khác, nên được xem là không có nhiên liệu, lửa đã bị tắt.

⁵ M. II. 43; D. I. 47; III. 35.

192. – Cũng vậy, này Vaccha, do sắc pháp này, nhờ đó mà một người nhận biết Như Lai, có thể nhận biết được, sắc pháp ấy đã được Như Lai đoạn diệt, cắt tận gốc rễ, làm cho như thân cây Sa-la không được tái sanh, không thể sanh khởi trong tương lai. Giải thoát khỏi cái gọi là sắc, này Vaccha, là Như Lai, thâm sâu, vô lượng, khó dò đến đáy như đại dương, khởi lên không có áp dụng, không khởi lên không có áp dụng, khởi lên và không khởi lên không có áp dụng, không khởi lên và không không khởi lên không có áp dụng. Do thọ này, nhờ đó mà một người nhận biết Như Lai có thể nhận biết được, thọ ấy đã được Như Lai đoạn diệt, cắt đứt tận gốc rễ, làm cho như thân cây Sa-la không được tái sanh, không thể sanh khởi trong tương lai. Giải thoát cái gọi là thọ, này Vaccha, là Như Lai, thâm sâu, vô lượng, khó dò đến đáy như đại dương, khởi lên không có áp dụng, không khởi lên không có áp dụng, khởi lên và không khởi lên không có áp dụng, không khởi lên và không không khởi lên không có áp dụng. Do tưởng này, nhờ đó mà một người nhận biết Như Lai có thể nhận biết được, tưởng ấy đã được Như Lai đoạn diệt, cắt đứt tận gốc rễ, làm cho như thân cây Sa-la không được tái sanh, không thể sanh khởi trong tương lai. Giải thoát cái gọi là tưởng, này Vaccha, là Như Lai, thâm sâu, vô lượng... (như trên)... không khởi lên và không không khởi lên không có áp dụng. Do những hành này, nhờ đó mà một người nhận biết Như Lai có thể nhận biết được, các hành ấy đã được Như Lai đoạn diệt, cắt đứt tận gốc rễ, làm cho như thân cây Sa-la không được tái sanh, không thể sanh khởi trong tương lai. Giải thoát những cái gọi là hành, này Vaccha, là Như Lai, thâm sâu, vô lượng... (như trên)... không khởi lên và không không khởi lên không có áp dụng. Do thức này, nhờ đó mà một người nhận biết Như Lai có thể nhận thức được, cái thức ấy đã được Như Lai đoạn diệt, cắt đứt tận gốc rễ, làm cho như thân cây Sa-la không được tái sanh, không thể sanh khởi trong tương lai. Giải thoát cái gọi là thức, này Vaccha, là Như Lai, thâm sâu, vô lượng, khó dò đến đáy như đại dương, khởi lên không có áp dụng, không khởi lên không có áp dụng, khởi lên và không khởi lên không có áp dụng, không khởi lên và không không khởi lên không có áp dụng.

Khi được nghe nói vậy, du sĩ ngoại đạo Vacchagotta bạch Thế Tôn:

– Thưa Tôn giả Gotama, như một cây Sa-la lớn, không xa làng hay thị trấn, vì vô thường nên cành lá rơi rụng, vỏ và đọt non rơi rụng, giác cây (*pheggu*) rơi rụng và sau một thời gian, với cành lá rơi rụng, với vỏ và đọt non rơi rụng, với giác cây rơi rụng, cây ấy thuần tịnh chỉ còn lại lõi cây.⁶ Cũng vậy, lời nói này của Tôn giả Gotama, với cành lá rơi rụng, với vỏ và đọt non rơi rụng, với giác cây rơi rụng, lời nói ấy thuần tịnh, chỉ còn lại lõi cây. Thật vi diệu thay, Tôn giả Gotama! Thật vi diệu thay, Tôn giả Gotama! Như người dựng đứng lại những gì bị quăng ngã xuống, phơi bày ra những gì bị che kín, chỉ đường cho người bị lạc hướng, đem đèn sáng vào trong bóng tối để những ai có mắt có thể thấy

⁶ *Suddho assa sãre patitthito*, như M. I. 31-2. Xem M. 29, *Mahāsāropama Sutta* (Đại kinh Thí dụ lõi cây); M. 30, *Cūlasāropama Sutta* (Tiểu kinh Thí dụ lõi cây), M. I. 434.

sắc. Cũng vậy, Chánh pháp đã được Tôn giả Gotama dùng nhiều phương tiện trình bày, giải thích. Con xin quy y Tôn giả Gotama, quy y Pháp và quy y Tăng. Mong Tôn giả Gotama nhận con làm đệ tử, từ nay trở đi cho đến mạng chung, con trọn đời quy ngưỡng.

